

MŰSZAKI SZABÁLYOZÁSI KÖRNYEZET HATÁSA A MINŐSÉGELLENŐRZÉSRE

I. Magyar Közlekedési Konferencia

Eger, 2017. október 18-20.

Fülöp Pál

osztályvezető

Magyar Közút Nonprofit Zrt.

Útállapot vizsgálati osztály

TARTALOM

- Bevezetés
 - Előzmények
 - Műszaki szabályozás és minőségvizsgálat 2016-ig
 - NFM rendlettervezet a közutak építésének szabályozásáról
- Összefoglaló

BEVEZETÉS

- Az előadás a minőség szabályozás ezen belül az ágazati műszaki szabályozás alakulásának függvényében mutatja be a minőségvizsgálat szervezeti kialakítását, tevékenységét.

Fogalmak

- **Minőségirányítás (Quality Management)**
 - Összehangolt tevékenységek egy szervezet vezetésére és szabályozására a minőség szempontjából.
 - **Minőség szabályozás (Minő ségbiztosítás) (Quality Control)**
 - A minőségirányításnak az a része, amely a minőségi követelmények teljesítésére összpontosít.
 - **Minőségügyi ellenőrzés (minőség-ellenőrzés)**
 - Az útépitési munka minőségét vizsgáló mérések és vizsgálatok összessége, mely magában foglalja: az igazoló ellenőrzést, az építetők ellenőrzést, az eseti ellenőrzést és a megerősítő ellenőrzést.
- Célja:
- hogy az útépitési munka az előírásoknak megfelelően, magas műszaki színvonalon valósuljon meg (optimális minőség)

- Az **állami minőségszabályozási /minőségbiztosítási/ tevékenység az országos közúthálózaton** rendkívüli jelentőséggel bír, mert az országos közúthálózat a nemzeti vagyon egy jelentős részét képviseli. Az úthálózaton megvalósuló minőség biztosítása az állam feladata.
- Az országos közúthálózaton 1979-től 2000-ig, hatályos, közlekedésért felelős miniszteri utasítások (un.” hatszámjegyes”) intézkedtek a minőségszabályozásról.
- **Az állami minőségszabályozás elemei:**
 - - tudományos eredmények felhasználása, K+F,
 - - jogi, műszaki és pénzügyi szabályozás,
 - - minőség-vizsgáló szervezetek tevékenysége,
 - - kivitelezési folyamat résztvevőinek tevékenysége
- **Építetői minőségbiztosítási feladatok:**
 - Megfelelő minőségű tervek készíttetése,
 - MMT betartatása,
 - építési, kivitelezési folyamat ellenőrzése(különösen eltakarásra kerülő munkarészek),
 - elkészült létesítmény átvételi minősítése.
- **Fenntartói /üzemeltetői/ minőségbiztosítás:**
 - útállapotok folyamatos mérése, rögzítése, nyilvántartása,
 - beavatkozások megtervezése,
 - karbantartás tervezése, megvalósítása

A magyar műszaki szabályozás hierarchiája

ELŐZMÉNYEK

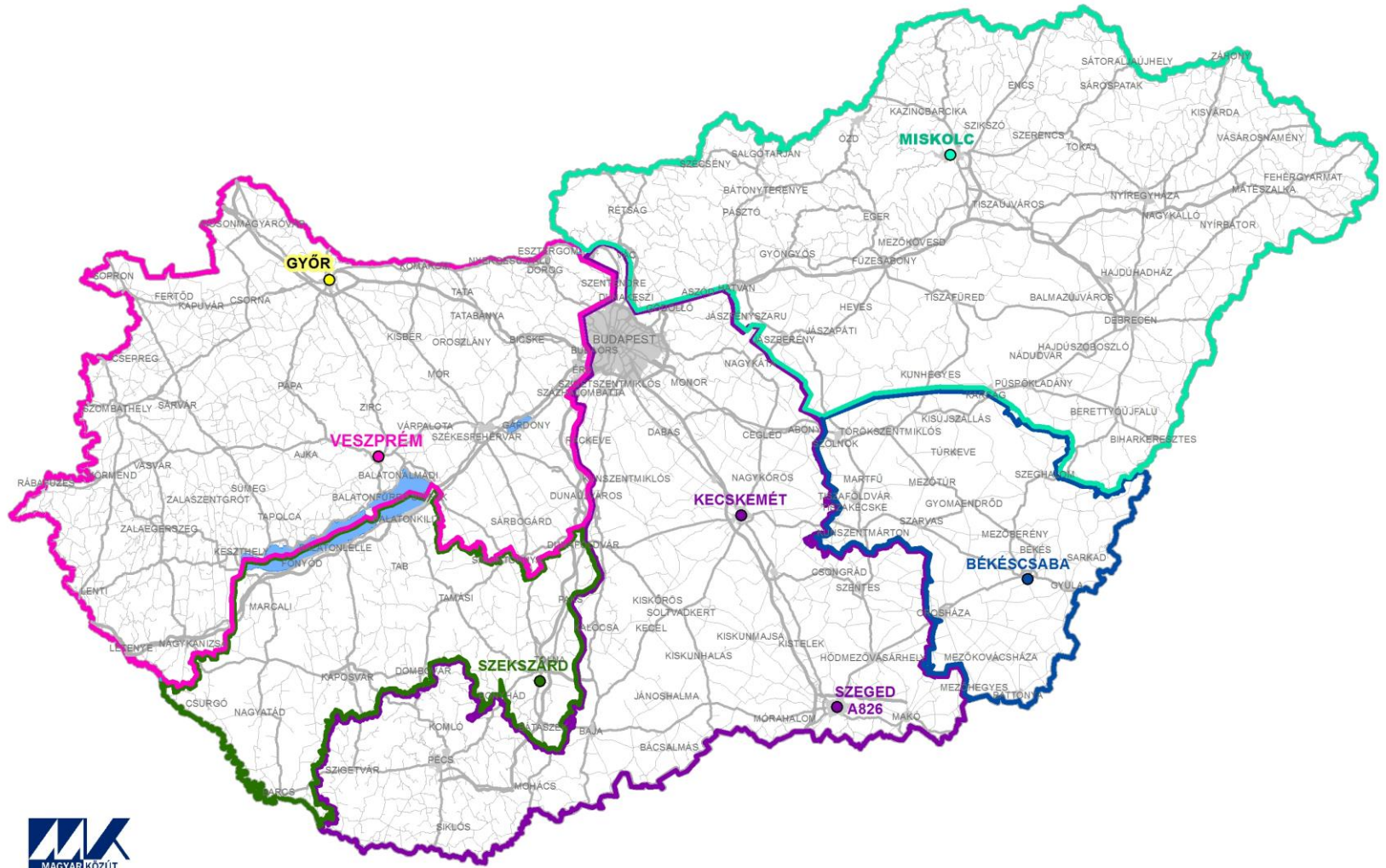
- A Közlekedés és Postaügyi Minisztérium az **5/1979 KPM sz. rendelete** az országos közúthálózat építési és fenntartási munkáinak **egységes minőségszabályozási és ellenőrzési rendelkezéséről**
- A rendelet szerint:
- A kivitelező által készített a minőségtanúsítást az építető, a megrendelő ellenőrizni köteles,
- A megrendelőnek, építetőnek a tanúsítások megbízhatóságát, ellenőrzővizsgálatok és mérések végzésével/végeztetésével, az építés körülményeinek, és az építési előírások betartásának ellenőrzésével kell biztosítani!
- Minőség ellenőrző (kontroll) vizsgálatok végzésére, a rendelet intézkedett hét Közúti Minőség Felügyeleti Állomás (KMFÁ) 1980. december 31-ig történő létrehozásáról.
- **KPM KF 154.171/1981 utasítás**
- A KMFÁ-k működési rendjét, személyi és tárgyi feltételeit, részletes feladataikat határozta meg.
- Az utasítás előírta, hogy a kivitelezést végző vállalatok is kötelesek a megfelelő vizsgálati laboratóriumi háttér (központi labor, munkahelyi labor) kialakítására, annak működtetésére.
- A szabályozás területén is jelentős változás történt. A szürke ÉKSZ-t felváltották az ágazati szabványok 07 előjelzéssel. (Közúti Szabványosítási Központ)

Műszaki szabályozás és minőségvizsgálat 2016-ig

- A **2/1987. (II.9.) KM sz. rendelet, valamint KM KF a 760.035/1987.sz. utasításában** foglaltak alapján, 1987-től az állomások **hatósági jogkörrel felruházva**, az építetőkől mértéktől függetlenül végezték tevékenységüket.
- Rendszerváltás → Multik megjelenése a kivitelezői laboroknál, állam szerepének háttérbe szorulása,
- KMFÁ-k megszűnése 1993.
- Az újjászervezett KHVM KKF 1993-ban a Minőségfelügyeleti Állomások hatósági jogkörét megvonva **361.939/1993.sz.** utasításban szabályozta minőségszabályozási feladatokat:
- négy **Minőségvizsgáló Osztály (MVO)** (Győr, Miskolc, Szeged, Veszprém) alakult a közúti igazgatóságok szervezetéből különválva, az Útgazdálkodási és Koordinációs Igazgatóság (UKIG) szervezeti keretei között. A győri MVO feladatává vált a hídépítések minőségvizsgálata országosan. Feladatuk nem csak az építetők ellenőrzés, hanem ágazati, útgazdálkodási tevékenységek végzése, építőanyagok célvizsgálata.
- 1996.06.01-től, Állami Közúti Műszaki és Információs Közhasznú Társaság (ÁKMI Kht.), az UKIG feladatait döntő részben átvállalta, és az MVO-kat szervezetébe integrálta. A minőségvizsgáló tevékenység a **652.945/1996.sz** KF utasítás alapján folytatódott. ÁKMI feladata volt a műszaki szabályozási tevékenység irányítása is. (ÉME)

- 1994-ben az MSZH átalakult köztestületté, MSZT néven. Az ágazati szabványok megszűntek. Ezért az a döntés született, hogy helyettük azonos tartalommal Útügyi Műszaki Előírások kerüljenek bevezetésre. Az UME készítése a MAUT különböző munkabizottságaiban történt. Az UME-k alkalmazása az országos közúthálózaton kötelezővé vált.
- Az Országgyűlés 1995.04.11-én elfogadta a laboratóriumok, tanúsító és az ellenőrző szervezetek akkreditálásáról szóló 1995.évi XXIX törvényt.(szabályozott körülmények között működjenek a laborok)
- A 2004-ben megjelenő 100/2004 GKM rendelet teremtette meg a megrendelői, építetői ellenőrző vizsgálati rendszer jogszabályi hátterét, megnevezve erre, kizárólagos jogosultsággal az ÁKMI Kht.-t, külön utasításában kiterjesztve **a gyorsforgalmi úthálózat kivitelezési munkáira.**
- Az Európai Unióhoz történő csatlakozás után az EN jelzetű európai szabványokat kötelező volt bevezetnünk. A szabványok egy részének magyarországi alkalmazása, mintegy nemzeti alkalmazási dokumentumként, az UME-k kiadásával valósult meg. Az EN szabványok magyar nyelvű kiadását az ágazat finanszírozta.
- Magyar Közút Állami Közútkezelő Fejlesztő Műszaki és Információs Közhasznú Társaság (Magyar Közút Kht, 2009.04.01-től Nonprofit Zrt), amely az ÁKMI Kht. és a 19 megyei közútkezelő közhasznú társaság összevonásával jött létre, a kormány a 1069/2005. (VII. 8.) határozata alapján 2005. októberében, a vizsgáló laboratóriumi szervezeteket egységes, központi irányítás alá vonta, . Így alakult ki a **Minőségvizsgálati Laboratóriumok** hálózata: (Veszprém, Szeged, Miskolc, Győr, Szekszárd, Békéscsaba, Kecskemét).

- A 100/2004 rendeletet, a **29/2010 (IV.10.) KHEM rendelet** váltotta fel, a továbbiakban is megerősítve, hogy az építetők ellenőrző vizsgálatok végzésére kizárólagosan az MK NZRt és az általa megbízott, NAT által akkreditált szervezet jogosult.
- Az Európai Unióhoz csatlakozás előtt a „hatszámjegyes” rendeletek hatályukat veszítették, így megszűnt az egységes minőség szabályozás is. Az országos közúthálózaton, az állam nevében eljáró építetők cégek, gyorsforgalmi projektek esetén NA Rt majd NIF, egyéb munkák ROP projektek esetében MK NZ Rt saját intézkedéseket hoztak, műszaki specifikációkat készítettek és írtak elő a minőségbiztosítás érdekében. (III-as kötet, ROP projekt kézi könyv)
- Az UME-k kiadásának felfüggesztésével 2010-ben, majd az alaptörvény 2012.évi megjelenése után nem jelentek UME-k, holott az európai szabványok folyamatosan jelentek meg és kerültek bevezetésre. **(Ellentmondások!)**
- Az ágazatban az irányító hatóság, az építetők és a kivitelezői oldal is tarthatatlannak ítélte meg ezt a helyzetet.
- A 2016. évben jelentős változás indult meg a műszaki szabályozás újraindításával kapcsolatban: Minisztériumi utasításra a Magyar Közút NZRt vezette munkabizottságok kidolgozták azokat a rendelet tervezeteket, amelyek megteremtik a feltételeit a műszaki szabályozás folytatásának.
- Pl. az útügyi műszaki előírások újra kiadásának, vagy a kivitelezési tevékenység egységes szabályozásának (KÉSZ) rendelete.

NFM rendelettervezet a közutak építésének szabályozásáról

- „KÉSZ” III. Fejezet Minőségügy
- **A közutak építésével kapcsolatos minőségi követelményekre vonatkozó általános szabályok**
- (1) Az építető az útépitési munkáknál minőségügyi ellenőrző méréseket és minőségügyi ellenőrző vizsgálatokat köteles végezni, végeztetni, illetve – e rendelet szerinti egyes esetekben – azok végzését tűrni.
- (2) A minőségügyi ellenőrző mérések (pl. geodézia) geodéziai tervezői minősítéssel rendelkező geodéta bevonásával kell elvégezni
- (3) A minőségügyi ellenőrző vizsgálatokat megfelelő vizsgálati eszközökkel, a Nemzeti Akkreditáló Hatóság által akkreditált vizsgálólaboratórium bevonásával kell elvégezni az útépitési munka minőségének ellenőrzésére:
 - a) a helyszínen vagy
 - b) helyszíni mintavétel után vizsgálólaboratóriumban.
- **A minőségügyi ellenőrzés rendszere magába foglalja a következő méréseket és vizsgálatokat:**
 - a) igazoló mérések és vizsgálatok (a továbbiakban: igazoló ellenőrzés),
 - b) ellenőrző mérések és vizsgálatok (a továbbiakban: építetői ellenőrzés),
 - c) eseti mérések és vizsgálatok (a továbbiakban: eseti ellenőrzés), valamint
 - d) az építetői ellenőrzéseket vagy az eseti ellenőrzéseket felülvizsgáló, valamint a javítani szükséges építményrészek vagy építési alapanyagok mennyiségének csökkentése érdekében elvégzett mérések és vizsgálatok (a továbbiakban: megerősítő ellenőrzés)

- A minőségügyi ellenőrzés lehet:
- a) minősítési, vagy
- b) adatgyűjtési
- A vonatkozó útügyi műszaki előírásokban az építési minősítési jellemzők vonatkozásában a következő küszöbszintek meghatározása szükséges:
- a) előírt érték,
- b) tűréshatár,
- c) értékcsökkentési határ.
- A hosszú technológiai idejű minőségügyi ellenőrzések vizsgálatai esetén – az egyszerűsített minőségügyi ellenőrzés elvégzése érdekében – a vonatkozó útügyi műszaki előírásokban átszámítási tényezőt és egyszerűsített eljárást kell meghatározni
- **Általános építési minősítési jellemzők**
- (1) A burkolat felületére vonatkozó általános építési minősítési jellemzők:
 - a) az érdesség,
 - b) a felületi egyenletesség,
 - c) a burkolatszélesség,
 - d) az oldalesés és
 - e) a szintmagasság.
- (2) A burkolati rétegre vonatkozó általános építési minősítési jellemzők:
 - a) a rétegvastagság és
 - b) a tömörség vagy a burkolati hézag.

- (3) Az aszfaltkeverékekre vonatkozó általános építési minősítési jellemzők:
 - a) a szemmegoszlás,
 - b) a kötőanyag-tartalom és
 - c) a hézagtartalom.
- **Az országos közutak építésével kapcsolatos minőségi követelményekre vonatkozó különleges szabályok**
- Az építetói ellenőrzést az országos közúthálózaton végzett útépitési munkák esetén az építető megbízásából a Magyar Közút Nonprofit Zártkörűen Működő Részvénytársaság (a továbbiakban: MK NZrt.) végzi
- Az MK NZrt. a méréseket, a helyszíni vizsgálatokat és a vizsgálólaboratóriumban elvégzett vizsgálatokhoz szükséges helyszíni mintavételeket a kivitelezési ütemtervben jelzett időszakon belül, az építési műszaki ellenőr bejelentése után **öt naptári napon belül** köteles elvégezni.
- Az igazoló ellenőrzéseket a mintavételi és megfelelőség igazolási terv szerint a vállalkozó kivitelező köteles elvégezni vagy elvégeztetni. A burkolati rétegek mintavételi helyeit a minősítendő szakasz elkészültét követően az építési műszaki ellenőr jelöli ki.
- **A teljesítés minőségi besorolása**
 - megfelelő minőségű
 - értékcsökkentett minőségű → értékcsökkentési levonás
 - hibás → javítás

ÖSSZEFOGLALÓ

- Az állami (nemzeti) minőség szabályozás szerepe azért került előtérbe, mert a közúti vagyon az a nemzeti vagyon egy jelentős része. Az állam feladata tehát, hogy ezzel a vagyonnal jól gazdálkodjon és kialakítsa azt a feltételrendszert, amely mellett a minőségorientáció kibontakozhat.
- A miniszteri utasítások nem csak megteremtették az ágazati minőség-ellenőrzés rendszerét, hanem olyan rendszer kapcsolatokat teremtett, amelyekben a minőségellenőrzési tapasztalatok eljutnak az ágazati irányítási, műszaki szabályozási, kutatásfejlesztési tevékenységhez. A rendszer együttműködésre készítette az építési és fenntartási munkákat megrendelő állami vállalatokat, a munkákat végző kivitelező vállalatokat, a tervezőket és a kutatást-fejlesztést végzőket. A minőség szabályozás tevékenység tehát túlmutat a minőség vizsgálatokon, minőségellenőrzéseken.
- A minőség szabályozási tevékenység 2010-2016 között csak részlegesen működött.
- NFM utasításra a Magyar Közút NZRt vezette munkabizottságok kidolgozták azokat a rendelet tervezeteket, amelyek megteremtik a feltételeit a műszaki szabályozás folytatásának,

Köszönöm megtisztelő figyelmüket

